

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2020/1184**2020 m. liepos 17 d.****dėl nacionalinių nuostatų dėl kadmio kiekio fosforo trąšose, apie kurias Vengrija pranešė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 4 dalį***(pranešta dokumentu Nr. C(2020) 4862)***(Tekstas autentiškas tik vengrų kalba)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnio 6 dalį,

kadangi:

1. FAKTAI IR PROCEDŪRA

- (1) 2019 m. liepos 19 d. Vengrija pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 114 straipsnio 4 dalį pranešė Komisijai apie savo ketinimą išlaikyti nacionalines nuostatas dėl kadmio kiekio fosforo trąšose, kuriomis nukrypstama nuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/1009 nuostatų ⁽¹⁾.

1.1. Sąjungos teisės aktai**1.1.1. SESV 114 straipsnio 4 ir 6 dalys**

- (2) SESV 114 straipsnio 4 ir 6 dalyse nustatyta:

„4. Jei Europos Parlamentui ir Tarybai, Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors derinimo priemonę valstybė narė mano, kad 36 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiais svarbiais sumetimais reikia išlaikyti nacionalines nuostatas, apie tas nuostatas ir jų išlaikymo motyvus ji praneša Komisijai.

<...>

6. Komisija per šešis mėnesius nuo 4 ir <...> dalyse nurodytų pranešimų patvirtina arba atmeta aptartąsias nacionalines nuostatas, patikrinusi, ar jos nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.

Komisijai per šį terminą nepriėmus sprendimo, 4 ir <...> dalyse nurodytos nacionalinės nuostatos laikomos patvirtintomis.

Jei klausimas yra sudėtingas ir nėra pavojaus žmonių sveikatai, Komisija gali atitinkamai valstybei narei pranešti, kad šioje dalyje nurodytas terminas gali būti pratęstas dar vienam iki šešių mėnesių trunkančiam laikotarpiui.“

1.2. Derinimo taisyklės tręšiamųjų produktų srityje**1.2.1. Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003**

- (3) Europos Parlamento ir Tarybos ⁽²⁾ Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 taikomas produktams, kurie pateikiami rinkai kaip trąšos, pavadintos EB trąšomis. Trąšos, priklausančios trąšų, išvardytų Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 I priede, tipui ir atitinkančios tame reglamente nurodytas sąlygas, gali būti vadinamos EB trąšomis ir laisvai judėti vidaus rinkoje.

⁽¹⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1009, kuriuo nustatomos ES tręšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1069/2009 ir (EB) Nr. 1107/2009 bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 (OL L 170, 2019 6 25, p. 1).

⁽²⁾ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 dėl trąšų (OL L 304, 2003 11 21, p. 1).

- (4) Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 I priede nustatytas išsamus trąšų, kurioms taikomos derinimo taisyklės, tipų sąrašas. Kiekvieno tipo trąšoms nustatyti konkretūs reikalavimai, susiję su, pavyzdžiui, maisto medžiagų kiekiu, maisto medžiagų tirpumu ar perdirbimo būdais.
- (5) Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 daugiausia taikomas neorganinėms trąšoms. Tam tikro tipo trąšose, kurioms taikomas reglamentas, fosforo kiekis ne mažesnis kaip 5 % fosforo pentoksido (P_2O_5) ekvivalento masės.
- (6) Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 5 straipsnyje nustatytas laisvo EB trąšų judėjimo vidaus rinkoje principas, nurodant, kad valstybės narės, atsižvelgdamos į sudėtį, identifikavimą, ženklinimą arba pakavimą ir į kitas šio reglamento nuostatas, neturi drausti, riboti arba trukdyti pateikti rinkai EB trąšas, kurios atitinka šio reglamento nuostatas.
- (7) Tame reglamente jokios ribinės teršalų vertės EB trąšose nenustatomos. Todėl, išskyrus keletą išimčių, taikomų pagal Komisijos sprendimus dėl atitinkamų SESV nuostatų taikymo ⁽³⁾, EB trąšos, kuriose fosforo kiekis ne mažesnis kaip 5 % P_2O_5 , gali laisvai judėti vidaus rinkoje, nepriklausomai nuo jose esančio kadmio kiekio.
- (8) Tačiau Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 15 konstatuojamojoje dalyje jau užsiminta apie Komisijos ketinimą spręsti atsitiktinio kadmio kiekio neorganinėse trąšose klausimą. Remiantis šia dalimi, „Trąšos gali būti užterštos medžiagomis, kurios gali kelti riziką žmonių ir gyvūnų sveikatai bei aplinkai. Atsižvelgdama į Toksiškumo, ekotoksiškumo ir aplinkos mokslinio komiteto (SCTEE) nuomonę, Komisija ketina spręsti atsitiktinio kadmio buvimo neorganinėse trąšose klausimą ir prireikrus parengti pasiūlymą dėl reglamento, kurį ji ruošiasi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai. Prireikrus panašios ekspertizės gali būti daromos dėl kitų teršalų.“

1.2.2. Reglamentas (ES) 2019/1009

- (9) Reglamentu (ES) 2019/1009 nustatomos ES tręšiamųjų produktų derinimo taisyklės. Juo nuo 2022 m. liepos 16 d. panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003.
- (10) ES tręšiamieji produktai – tręšiamieji produktai, kurie vidaus rinkai tiekiami pažymėti CE ženklu. ES tręšiamasis produktas turi atitikti Reglamente (ES) 2019/1009 atitinkamai produktų funkcinę kategorijai (toliau – PFK) ir sudedamųjų medžiagų kategorijai arba kategorijoms nustatytus reikalavimus ir turi būti paženklintas pagal jame nustatytus ženklinimo reikalavimus. ES tręšiamieji produktai yra skirstomi į septynias PFK, vienai iš kurių priskiriamos trąšos.
- (11) Reglamentas (ES) 2019/1009 neorganinėms trąšoms taikomas bendriau nei Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 I priedas, nustatant tam tikrus bendrus su jų kokybe ir sauga susijusius reikalavimus. Be to, Reglamentas (ES) 2019/1009 taikomas organinėms ir organinėms-mineralinėms trąšos, kurios nepatenka į Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 materialinę taikymo sritį.
- (12) Reglamentu (ES) 2019/1009 Sąjungos lygmeniu įvedama sąvoka „fosforo trąšos“, kuria apibūdinamos neorganinės makroelementų trąšos arba organinės-mineralinės trąšos, kuriose fosforo kiekis ne mažesnis kaip 5 % P_2O_5 .
- (13) Reglamentu pirmą kartą Sąjungos lygmeniu nustatomos teršalų ES tręšiamuosiuose produktuose ribinės vertės. Remiantis Reglamento (ES) 2019/1009 I priedo kategorijos PFC 1(B) „Organinės-mineralinės trąšos“ 3 dalies a punkto ii papunkčiu ir kategorijos PFC 1(C)(I) „Neorganinės makroelementų trąšos“ 2 dalies a punkto ii papunkčiu, kadmio kiekis fosforo trąšose neturi viršyti 60 mg/kg P_2O_5 ribinės vertės.

⁽³⁾ Žr. 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimus: 2006/347/EB dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Švedijos Karalystė pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, OL L 129, 2006 5 17, p. 19, 2006/348/EB dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Suomijos Respublika pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, OL L 129, 2006 5 17, p. 25, ir 2006/349/EB dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Austrijos Respublika pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, OL L 129, 2006 5 17, p. 31.

- (14) Laisvo judėjimo principas įtvirtintas Reglamento (ES) 2019/1009 3 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią valstybės narės dėl priežasčių, susijusių su sudėtimi, ženklinimu ar kitais aspektais, kuriems taikomas šis reglamentas, netrukdo tiekti rinkai ES tręšiamųjų produktų, kurie atitinka šį reglamentą. Tačiau pagal Reglamento (ES) 2019/1009 3 straipsnio 2 dalį valstybė narė, kuri 2019 m. liepos 14 d. naudojami nukrypti nuo Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 leidžiančia nuostata dėl kadmio kiekio trąšose, suteikta pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį, gali ES tręšiamiesiems produktams toliau taikyti kadmio kiekio trąšose nacionalines ribines vertes iki tol, kol Sąjungos lygmeniu bus pradėtos taikyti suderintos kadmio kiekio fosforo trąšose ribinės vertės, kurios yra lygios nacionalinėms ribinėms vertėms arba yra už jas mažesnės.
- (15) Be to, Komisija iki 2026 m. liepos 16 d. privalo peržiūrėti kadmio kiekio fosforo trąšose ribines vertes, kad įvertintų galimybę sumažinti šias ribines vertes iki mažesnio tinkamo lygio. Komisija turi atsižvelgti į aplinkos veiksnius, visų pirma į dirvožemio ir klimato sąlygas, sveikatos veiksnius ir socialinius bei ekonominius veiksnius, įskaitant tiekimo saugumo motyvus.

1.2.3. Taisyklių laikymasis pasirinktina tvarka

- (16) ES tręšiamųjų produktų rinka suderinta tik iš dalies.
- (17) Reglamentu (EB) Nr. 2003/2003 siekiama užtikrinti laisvą EB trąšų judėjimą vidaus rinkoje. Tačiau jis neturi poveikio vadinamosioms nacionalinėms trąšoms, pateiktoms valstybių narių rinkai pagal nacionalinę teisę. Gamintojai gali pasirinkti parduoti trąšas kaip „EB trąšas“ arba kaip „nacionalines trąšas“.
- (18) Reglamentu (ES) 2019/1009 paliekama galimybė pasirinktinai laikytis suderintų taisyklių. Taigi juo užtikrinamas laisvas ES tręšiamųjų produktų judėjimas vidaus rinkoje ir toliau leidžiama pateikti rinkai nacionalinius tręšiamuosius produktus. Galimybė pasirinkti paliekama gamintojui.
- (19) Remiantis tiek Reglamentu (EB) Nr. 2003/2003, tiek Reglamentu (ES) 2019/1009, valstybės narės privalo netrukdyti tiekti rinkai EB trąšų ir atitinkamai ES tręšiamųjų produktų, kurie atitinka šį reglamentą, dėl priežasčių, susijusių su, *inter alia*, kadmio kiekiu.
- (20) Tačiau valstybės narės gali išlaikyti bet kurias esamas arba įtraukti naujas, jų nuomone, tinkamas teršalų nacionaliniuose tręšiamuosiuose produktuose ribines vertes, kurioms netaikomas Reglamentas (ES) 2019/1009. Kiekviena valstybė narė yra daugiau ar mažiau susirūpinusi dėl pavojaus, kurį kadmio kaupimasis kelia ilgalaikiam augalų auginimo tvarumui. Dauguma valstybių narių jau pradėjo taikyti taisykles, kuriomis apribojamas kadmio kiekis nacionaliniuose tręšiamuosiuose produktuose siekiant sumažinti į aplinką išmetamo kadmio kiekį, taigi ir kadmio poveikį žmonėms. Šis sprendimas nesusijęs su šios rūšies taisyklėmis.
- (21) Taigi Sąjungos derinimo taisyklės taikomos kartu su tręšiamiesiems produktams taikomomis nacionalinėmis nuostatomis.

1.3. Nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta

- (22) Nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešė Vengrija (toliau – nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta), yra pateiktos 2006 m. gegužės 18 d. Vengrijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro įsakyme Nr. 36/2006 dėl tręšiamųjų produktų leidimų, saugojimo, pardavimo ir naudojimo. Įsakyme Nr. 36/2006 nurodytos tam tikros sąlygos. Visų pirma, įsakymo 3 priedo 1.2 punkte nustatyta nacionalinė 20 mg/kg P₂O₅ kadmio kiekio ribinė vertė. Ši ribinė vertė taikoma trimis nacionalinių trąšų kategorijoms: fosforo trąšoms, NPK trąšoms ir NPK + mikroelementų trąšoms, nepriklausomai nuo jose esančio P₂O₅ kiekio. Vengrija savo 2019 m. rugsėjo 27 d. rašte patvirtino, kad ta ribinė vertė netaikoma EB trąšoms.
- (23) Savo pranešime ir papildomoje Komisijai pateiktoje informacijoje Vengrija nurodė, kad ji ketina taikyti pirmiau minėtą ribinę vertę neorganinėms ir organinėms-mineralinėms trąšoms, kurioms taikomas Reglamentas (ES) 2019/1009 ir kurios tiekiamos Vengrijos rinkai. Visų pirma, nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, jei jos bus patvirtintos, bus taikomos tik kaip nuostata, leidžianti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/1009 I priedo II dalies PFK 1(B) kategorijos 3 dalies a punkto ir PFK 1(C)(I) kategorijos 2 dalies a punkto ii papunkčio nuostatų dėl fosforo trąšų. Šios nuostatos susijusios su neorganinėmis ir organinėmis-mineralinėmis trąšomis, kuriose suminis fosforo kiekis yra lygus arba didesnis kaip 5 % fosforo pentoksido (P₂O₅) ekvivalento masės.

- (24) Kalbant apie įvairias kitas nei kadmio ribinės vertės Įsakyme Nr. 36/2006 nurodytas sąlygas, Vengrija patvirtino, kad tos kitos sąlygos neturi būti laikomos nacionalinėmis nuostatomis, apie kurias pranešta, kuriomis nukrypstama nuo Reglamento (ES) 2019/1009 nuostatų ir kurias turi patvirtinti Komisija, nes ji neketina nukrypti nuo reglamento kitais nei kadmio ribinė vertė atžvilgiais.

1.4. Procedūra

- (25) Reglamento (ES) 2019/1009 priėmimo metu Vengrija kartu su Slovakija ir Čekijos Respublika pasirašė politinę deklaraciją, išreiškdamas savo apgailestavimą dėl kuklių galutinio kompromiso dėl kadmio kiekio fosforo trąšose ribinės vertės tikslų ir jau nurodydamas, kad jos pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį pritaria nacionalinėms nukrypti nuo šios vertės leidžiančioms nuostatoms.
- (26) 2019 m. liepos 17 d. raštu, registruotu 2019 m. liepos 19 d., Vengrija pranešė Komisijai apie savo ketinimą išlaikyti nacionalines nuostatas dėl kadmio kiekio fosforo trąšose, leidžiančias nukrypti nuo nustatytųjų Reglamente (ES) 2019/1009. Pagal 114 straipsnio 4 dalį, taikomą kartu su SESV 36 straipsniu, Vengrijos argumentas grindžiamas svarbiais sumetimais, susijusiais su ilgalaikę dirvožemio apsauga ir susijusia žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga.
- (27) Komisija 2019 m. liepos 26 d. raštu patvirtino, kad gavo pranešimą ir pranešė Vengrijos valdžios institucijoms, kad šešių mėnesių pranešimo nagrinėjimo laikotarpis pagal SESV 114 straipsnio 6 dalį prasidėjo 2019 m. liepos 20 d.
- (28) Pagrįsdamos savo pranešimą pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį, Vengrijos valdžios institucijos 2019 m. rugsėjo 27 d. ir 2019 m. spalio 15 d. raštais nusiuntė Komisijai papildomos informacijos. Toje informacijoje pateikti paaiškinimai dėl nacionalinių nuostatų, kurias Vengrija siekia išlaikyti, taip pat išsamūs duomenys apie Vengrijos trąšų rinką.
- (29) Vėliau Komisija, siekdama informuoti suinteresuotąsias šalis apie Vengrijos ketinimą išlaikyti savo nacionalines nuostatas, *Europos Sąjungos Oficialiajame leidinyje* ⁽⁴⁾ paskelbė pranešimą dėl Vengrijos pranešimo, taip pat priežastis, kuriomis remiamasi prašymui pagrįsti. 2019 m. lapkričio 19 d. raštu Komisija apie pranešimą taip pat informavo kitas valstybes nares ir suteikė joms galimybę per 30 dienų pateikti pastabų.
- (30) Komisija iki minėto termino gavo pastabų iš dviejų valstybių narių, būtent iš Latvijos ir Čekijos Respublikos. Latvija pareiškė neprieštaraujanti Vengrijos ketinimui išlaikyti su kadmio kiekio ribine verte fosforo trąšose susijusias nacionalines nuostatas, leidžiančias nukrypti nuo nustatytųjų Reglamente (ES) 2019/1009. Čekijos Respublika nurodė, kad pastabų dėl pranešimo neturi. Po pranešimo paskelbimo Oficialiajame leidinyje negauta jokių komentarų.
- (31) Komisija savo pagal SESV 114 straipsnio 6 dalies trečią pastraipą priimtame sprendime, apie kurį pranešė 2020 m. sausio 17 d. ⁽⁵⁾, ir atsižvelgdama į klausimo sudėtingumą, taip pat į tai, kad pratęsimas savaime nekeltų pavojaus žmonių sveikatai, nusprendė, kad tikslinga pratęsti SESV 114 straipsnio 6 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą laikotarpį dar vienam šešių mėnesių trukmės laikotarpiui, kuris pasibaigia 2020 m. liepos 20 d. Kadangi klausimo sudėtingumas buvo susijęs su priimtinumą sąlygomis, Komisija pasiliko teisę nuspręsti dėl pranešimo priimtumo šiame sprendime.

2. VERTINIMAS

2.1. Priimtumas

- (32) Pagal SESV 114 straipsnio 4 ir 6 dalis valstybė narė gali, nustačius derinimo priemonę, išlaikyti griežtesnes nacionalines nuostatas, pagrįsdama tai SESV 36 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiais svarbiais sumetimais, jeigu ji apie tas nacionalines nuostatas praneša Komisijai, o Komisija tas priemones patvirtina.

⁽⁴⁾ OL C 394, 2019 11 21, p. 2.

⁽⁵⁾ Komisijos sprendimas, kuriuo pratęsiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 6 dalyje nurodytas laikotarpis, susijęs su nacionalinėmis nuostatomis dėl didžiausios leidžiamos kadmio koncentracijos trąšose, apie kurias Vengrija pranešė pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį (C(2020) 134 final).

- (33) Vengrija prašo Komisijos suteikti jai nukrypti leidžiančią nuostatą, kuria būtų leidžiama pateikti Vengrijos rinkai tik tas fosforo trąšas, kuriuose fosforo pentoksido (P_2O_5) kiekis yra ne mažesnis kaip 5 % P_2O_5 ir kuriuose kadmio yra ne daugiau kaip 20 mg/kg P_2O_5 . Vengrija savo 2019 m. rugsėjo 27 d. rašte paaiškina, kad ji ketina išlaikyti nukrypti nuo nustatytos kadmio kiekio fosforo trąšose – tiek neorganinėse makroelementų trąšose, tiek organinėse-mineralinėse trąšose – ribinės vertės leidžiančią nuostatą.
- (34) Siekdama įsitikinti prašymo priimtumu, Komisija turi įvertinti, ar aptariamoms nacionalinėms nuostatomis, apie kurias pranešta, yra anksčiau galiojusi priemonė, kuria nukrypstama nuo naujai įtrauktos derinimo taisyklės, ir ar jos yra griežtesnės.

2.1.1. Dėl nuostatų, apie kurias pranešta, ankstesnio galiojimo

- (35) Šiame vertinime svarbu atsižvelgti į ypatingą esamos padėties sudėtingumą.
- (36) Pirma, išsamus Reglamente (EB) Nr. 2003/2003 nustatytas siaurai apibrėžtų EB trąšų tipų sąrašas bus pakeistas nustatant visiškai kitokią reglamentavimo tvarką. Todėl Reglamentu (ES) 2019/1009 šie trąšų tipai bus pakeisti daug bendresnėmis trąšų kategorijomis, o derinimo taikymo sritis bus išplėsta įtraukiant kitas produktų kategorijas nei trąšos. Kitaip tariant, nors Reglamentas (ES) 2019/1009 bus taikomas visiems anksčiau pagal Reglamentą (EB) Nr. 2003/2003 suderintiems produktams, jis bus pirmoji tam tikrų trąšų kategorijų, kurios patenka į jo išplėstą taikymo sritį, ES derinimo priemonė.
- (37) Antra, nors Reglamentu (EB) Nr. 2003/2003 suderinamos su EB trąšomis susijusios nuostatos, juo nenustatoma suderinta kadmio ribinė vertė. Kitaip tariant, nors kai kurioms trąšoms, kurioms skirtos nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, jau savaime buvo taikomos derinimo priemonės, šios derinimo priemonės iki šiol nebuvo taikomos rizikai, į kurią siekiama atsižvelgti nacionalinėmis nuostatomis, apie kurias pranešta.
- (38) Trečia, Vengrija neprašė suteikti jai nukrypti nuo Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 leidžiančios nuostatos, ir dabar EB trąšoms netaiko jokios kadmio ribinės vertės.
- (39) Dėl šio sudėtingumo kyla klausimas, ar nacionalines nuostatas, apie kurias pranešta, būtų galima laikyti paliktomis galioti ir tokiomis, apie kurias būtina pranešti Komisijai pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį, atsižvelgiant į Reglamentą (ES) 2019/1009 ir į Reglamentu (EB) Nr. 2003/2003 nustatytas suderinimo taisykles.
- (40) Kita vertus, Reglamento (ES) 2019/1009 3 straipsnio 2 dalimi buvusių nukrypti nuo Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 5 straipsnio leidžiančių nuostatų taikymo sritis išplečiama Reglamento (ES) 2019/1009 3 straipsnio 1 daliai, taip leidžiant, remiantis pranešimais pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį ir Komisijos sprendimais pagal SESV 114 straipsnio 6 dalį, esamas nacionalines priemones, teisėtai taikomas trąšoms, kurios patenka į Reglamentu (EB) Nr. 2003/2003 nustatytą derinimo taikymo sritį, taikyti ir ES tręšiamiesiems produktams, kurie pagal Reglamentą (ES) 2019/1009 pirmą kartą pateks į naujai išplėstą derinimo taikymo sritį. Tuo taip pat patvirtinama, kad Reglamentas (ES) 2019/1009 yra pagal Reglamentą (EB) Nr. 2003/2003 nustatyto suderinimo tęsinys.
- (41) Antra vertus, Reglamento (ES) 2019/1009 11 konstatuojamąja dalimi patvirtinama, kad teisės aktų leidėjas, performuluodamas SESV 114 straipsnio 4 dalį, manė, kad vertinant pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį turėtų būti atsižvelgiama į Reglamentą (ES) 2019/1009:

„keliose valstybėse narėse galioja nacionalinės nuostatos, kuriomis ribojamas kadmio kiekis fosforo trąšose dėl priešasčių, susijusių su žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga. Jei valstybė narė manytų, kad tokias nacionalines nuostatas reikia išlaikyti po to, kai šiuo reglamentu bus nustatytos suderintos ribinės vertės ir iki tol, kol tos suderintos ribinės vertės bus lygios jau galiojančioms nacionalinėms ribinėms vertėms arba bus už jas mažesnės, ji turėtų pranešti apie jas Komisijai pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį. Be to, atsižvelgiant į SESV 114 straipsnio 5 dalį, jei valstybė narė mano, kad dėl šio reglamento iškyla jai būdingų problemų ir todėl jai reikia priimti naujais moksliniais įrodymais pagrįstas naujas nacionalines nuostatas, reglamentuojančias aplinkos ar darbo aplinkos apsaugą, pavyzdžiui, nuostatas dėl kadmio kiekio fosforo trąšose apribojimo, apie numatytas nuostatas ir jų priėmimo motyvus ji turėtų pranešti Komisijai. <...>“

- (42) Šis aiškinimas taip pat patvirtinamas Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 ir Reglamento (ES) 2019/1009 materialinių taikymo sričių skirtumais, nes Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 pakeičiamas Reglamentu (ES) 2019/1009 ne tik išplečiant taikymo sritį, bet ir nustatant visiškai kitokią reglamentavimo tvarką.

- (43) Taip pat galima pažymėti, kad ankstesniais atvejais, kai esama derinimo priemonė buvo pakeičiama nauja, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teismas) nurodydavo tik vieną naujai priimtą derinimo priemonę, kaip priemonę, į kurią turėtų būti atsižvelgiama vertinant pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį ⁽⁶⁾.
- (44) Galiausiai, kadangi pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį Reglamentas (ES) 2019/1009 yra derinimo priemonė, į kurią turėtų būti atsižvelgiama nacionalinių nuostatų, apie kurias pranešta, taikymo tikslais, būtent Komisija pagal SESV 114 straipsnio 4 dalies reikalavimą turi įsitikinti, ar nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, galiojo iki to reglamento priėmimo.
- (45) Ketvirta, tiek Reglamentas (ES) 2019/1009, tiek Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 taikomi pirmiau aprašyta pasirinktina tvarka, kuri reiškia, kad nacionalinės taisyklės gali galioti greta ES derinimo taisyklių, o jų materialinė taikymo sritis yra ta pati kaip ir derinimo taisyklių, bet tik produktams, kurie pateikti rinkai ne pagal derinimo taisykles. Nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, iki šiol buvo taikomos tik pastariesiems produktams, t. y. trąšoms, nurodytoms 17 konstatuojamojoje dalyje kaip „nacionalinės trąšos“. Todėl dabartinis nacionalinių nuostatų, apie kurias pranešta, taikymas tokioms nacionalinėms trąšoms yra teisėtas, nes trąšas rinkai pateikiantis asmuo gali derinimo taisyklių laikytis pasirinktinai. Tačiau dabar Vengrija ketina taikyti tas pačias nacionalines nuostatas, apie kurias pranešta, kaip nuostatą, leidžiančią nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/1009 nuostatų, nors jos netaikomos kaip nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo nustatytųjų Reglamente (EB) Nr. 2003/2003.
- (46) Dėl šio sudėtingumo kyla klausimas, ar Vengrijos pranešimą galima laikyti pranešimu, kuriuo išlaikomos nacionalinės nuostatos taikant SESV 114 straipsnio 4 dalį, o ne pranešimu, kuriuo, pagal SESV 114 straipsnio 5 dalį priėmus derinimo priemonę, nustatomos nacionalinės nuostatos.
- (47) Pirmiausia galima pažymėti, kad nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, tokios, kokios jos yra dabar, galioja nuo 2006 m. Taigi jos galiojo Reglamento (ES) 2019/1009 rengimo metu ir todėl egzistavo prieš priimant tą reglamentą. Todėl Vengrija neprašo įvesti naujų nacionalinių nuostatų nustačius derinimo priemonę, kaip tai būtų pranešimo pagal SESV 114 straipsnio 5 dalį atveju.
- (48) Kita vertus, galima kelti klausimą, ar nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, bus išlaikomos pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį, nes nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, tokios, kokios jos yra dabar, netaikomos EB trąšoms. Tačiau Vengrija ketina taikyti nacionalines nuostatas, apie kurias pranešta, ir ES tręšiamiesiems produktams. Kad tai būtų galima įvykdyti, būtina pakoreguoti Vengrijos teisės aktus.
- (49) Siekiant nustatyti, ar pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, galiojo anksčiau, nors jas reikėtų šiek tiek pakoreguoti įtraukiant ES tręšiamuosius produktus ir išbraukiant EB trąšas, svarbu atsižvelgti į SESV 114 straipsnio 4 ir 5 dalių atskyrimo tikslą.
- (50) Šis atskyrimas buvo aptartas Teismo praktikoje. Byloje *Danija / Komisija* (C-3/00) Teismas dėl EB sutarties 95 straipsnio, kuris atitinka SESV 114 straipsnį, konstatavo, kad:

„Abu 95 straipsnyje numatyti atvejai skiriasi tuo, kad pirmuoju atveju nacionalinės nuostatos egzistavo dar prieš priimant derinimo priemonę. Taigi apie jas Bendrijos teisės aktų leidėjas žinojo, tačiau negalėjo arba nesiekė derinimo procese jomis vadovautis. Dėl to buvo konstatuota, kad valstybė narė gali prašyti leisti toliau taikyti savo teisės aktus. Tuo tikslu EB sutartyje reikalaujama, kad tokios nacionalinės nuostatos būtų pateisinamos svarbiais EB sutarties 30 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiais sumetimais. Antruoju atveju, priešingai, labiau tikėtina, kad priimti nauji nacionaliniai teisės aktai trukdytų derinimui. Bendrijos institucijos, rengdamos derinimo priemonę, iš esmės negalėjo atsižvelgti į nacionalinį tekstą. Tokiu atveju į EB sutarties 30 straipsnyje nurodytus reikalavimus neatsižvelgiama; priimtini tik su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susiję reikalavimai, jeigu valstybė narė pateikia naujų mokslinių įrodymų, o naujas nacionalines nuostatas būtina priimti dėl atitinkamai valstybei narei būdingos problemos, kuri iškilo nustačius suderinimo priemonę.“ ⁽⁷⁾

⁽⁶⁾ Žr. Sprendimą *Vokietija / Europos Komisija* (C-360/14 P).

⁽⁷⁾ Sprendimas *Danija / Komisija* (C-3/00), 58 punktas. Tai taip pat patvirtinta, pvz., sprendimo *Nyderlandų Karalystė/Komisija*, T-234/04, 58 punktu, jungtinės bylos *Land Oberösterreich ir Austrija / Komisija*, T 366/03 ir T-235/04, 62 punktu ir sprendimo *Vokietija / Komisija*, C-512/99, 41 punktu.

- (51) Atsižvelgiant į cituotą Teismo praktiką, reikėtų laikyti, kad SESV 114 straipsnio 4 ir 5 dalių atskyrimo tikslas yra nustatyti didesnius pagrindimo reikalavimus tais atvejais, kai labiau tikėtina, kad gali būti trukdoma derinimui, nes suderintos priemonės nustatymo metu aptariama nacionalinė nuostata nebuvo žinoma įstatymų leidėjui ir todėl rengiant derinimo priemonę į ją nebuvo atsižvelgta.
- (52) Kaip jau nustatyta, nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, tokios, kokios jos yra dabar, galioja nuo 2006 m. Taigi jos galiojo Reglamento (ES) 2019/1009 rengimo metu ir todėl jos taip pat egzistavo prieš priimant tą reglamentą.
- (53) Be to, iš Poveikio vertinimo, pridedamo prie Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos CE ženklų pažymėtų trešiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės⁽⁸⁾, matyti, kad nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, rengiant Reglamentą (ES) 2019/1009 buvo žinomos Sąjungos teisėkūros institucijai. Todėl nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį, turėtų būti laikomos anksčiau galiojusiomis nuostatomis.
- (54) Kaip minėta pirmiau, Reglamentas (ES) 2019/1009 laikomas tinkama šio konkretaus vertinimo derinimo priemone. Todėl nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, turėtų būti vertinamos atsižvelgiant į tą reglamentą. Dar reikia išnagrinėti, ar nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, yra nuostatos, kuriomis leidžiama nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/1009, ir ar jos griežtesnės nei tas reglamentas.

2.1.2. Dėl nacionalinių nuostatų, apie kurias pranešta, griežtumo atsižvelgiant į Reglamentą (ES) 2019/1009

- (55) Nors Reglamento (ES) 2019/1009 I priedo II dalies PFK 1(B) kategorijos 3 dalies a punkto ii papunkčio ir PFK 1(C)(I) kategorijos 2 dalies a punkto ii papunkčio nuostatose, nuo kurių nukrypstama nacionalinėmis nuostatomis, apie kurias pranešta, nustatyta kadmio kiekio fosforo trąšose ribinė vertė yra 60 mg/kg P₂O₅, nacionalinėse nuostatose, apie kurias pranešta, nustatyta kadmio ribinė vertė yra 20 mg/kg P₂O₅. Todėl akivaizdu, kad nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, nukrypsta nuo Reglamento (ES) 2019/1009 nuostatų ir yra už jas griežtesnės.
- (56) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, galima padaryti šias išvadas: 1) nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, egzistavo dar prieš priimant derinimo priemonę ir buvo žinomos teisėkūros institucijoms rengiant derinimo priemonę, būtent Reglamentą (ES) 2019/1009. Taigi pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį jos turėtų būti laikomos anksčiau galiojusia priemone ir 2) nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, kuriomis nukrypstama nuo Reglamento (ES) 2019/1009 I priedo II dalies PFK 1(B) kategorijos 3 dalies(a)(ii) punkto ir PFK 1(C)(I) kategorijos 2 dalies a punkto ii papunkčio nuostatų, yra griežtesnės nei Reglamento (ES) 2019/1009 nuostatos.
- (57) Todėl Komisija mano, kad Vengrijos pateiktas pranešimas pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį yra visiškai priimtinas.

2.2. Prašymo pagrįstumo vertinimas

- (58) Pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį ir SESV 114 straipsnio 6 dalies pirmąją pastraipą, Komisija turi įsitikinti, kad laikomasi visų šiame straipsnyje nustatytų sąlygų, kuriomis valstybei narei suteikiama galimybė išlaikyti savo nacionalines nuostatas, kuriomis nukrypstama nuo Sąjungos derinimo priemonės.
- (59) Komisija visų pirma turi įvertinti, ar nacionalinės nuostatos yra pagrįstos SESV 36 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiais svarbiais sumetimais ir ar jomis neviršijama to, kas būtina teisėtam tikslui pasiekti. Be to, jeigu Komisija mano, kad nacionalinės nuostatos atitinka minėtas sąlygas, ji turi pagal SESV 114 straipsnio 6 dalį patikrinti, ar nacionalinės nuostatos nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.
- (60) Atsižvelgiant į SESV 114 straipsnio 6 dalyje nustatytą terminą, Komisija, nagrinėdama, ar nacionalinės priemonės, apie kurias buvo pranešta pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį, yra pagrįstos, turi remtis pranešančios valstybės narės pateiktais argumentais. Prievolė įrodyti nacionalinių priemonių pagrįstumą tenka prašymą pateikusiai ir jas išlaikyti norinčiai valstybei narei.

⁽⁸⁾ Žr. prie Komisijos pasiūlymo pridedamą poveikio vertinimą, kuris buvo konkrečiai skirtas kadmio ribinei vertei, SWD(2016) 64 final, 2/2 dalis; <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2016/EN/SWD-2016-64-F1-EN-MAIN-PART-2.PDF>; Žr. visų pirma p. 5, 6, 25, 28, 29 ir 32, ir I priedą.

- (61) Tačiau jeigu Komisija turi informacijos, dėl kurios turėtų būti peržiūrėta Sąjungos derinimo priemonė, nuo kurios nukrypstama nacionalinėmis nuostatomis, apie kurias pranešta, ji gali atsižvelgti į tokią informaciją vertindama tokias nacionalines nuostatas.

2.2.1. Vengrijos pozicija

- (62) Vengrijos pozicija dėl kadmio kiekio fosforo trąšose, kuriose yra mažiausiai 5 % P_2O_5 , grindžiama ilgalaikės dirvožemio apsaugos ir susijusios žmonių sveikatos bei aplinkos apsaugos argumentais.
- (63) Vengrija savo Komisijai pateiktame pranešime išanalizavo numatomą 60 mg/kg P_2O_5 ribinės vertės, nustatytos Reglamentu (ES) 2019/1009, poveikį savo nacionalinėje teritorijoje. Ši ribinė vertė sukėlė didelį susirūpinimą dėl žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos. Kadmio laikomas kancerogenine medžiaga, klasifikuojama kaip vienas toksiškiausių elementų. Kadmį lengvai absorbuoja augalai ir taip kadmio patenka į maisto grandinę. Vengrija pirmąją Sąjungoje ir pasaulyje pagal mirčių nuo plaučių vėžio atvejų skaičių. Todėl Vengrija pabrėžia būtinybę toliau mažinti su maistu į organizmą patenkančio kadmio kiekį.
- (64) Atsižvelgiant į tai, kad kadmio poveikis plačiau visuomenei buvo statistiškai susietas su padidėjusia vėžio, *inter alia*, plaučių vėžio rizika, Vengrija pageidauja toliau mažinti kadmio poveikį taikydama mažesnę jo ribinę vertę fosforo trąšose.
- (65) Be susirūpinimo dėl žmonių sveikatos, Vengrija taip pat pateikia argumentus, susijusius su aplinkos apsauga ir ilgalaikė savo dirvožemių, kuriuose dėl to, kad jie daugiausia yra rūgštūs arba labai rūgštūs, labiau kaupiasi kadmio, ir todėl juos būtina labiau saugoti, apsauga.
- (66) Savo argumentus Vengrija pagrindžia tyrimais, kuriais kadmio kaupimasis žmogaus organizme susiejamas su keletu sveikatos problemų, labiausiai su plaučių vėžiu, o taip pat su lėtiniu inkstų nepakankamumu ir osteoporozė (*). Savo pranešime Vengrija taip pat remiasi įvairiais šaltiniais dėl kadmio kaupimosi dirvožemyje (¹⁰). Vengrija teigia, kad yra tiesioginis ryšys tarp kadmio kaupimosi dirvožemyje, jo neišvengiamo patekimo per maistą ir pašarus ir neigiamo poveikio žmonių sveikatai.
- (67) Didžioji dauguma fosforo trąšų Vengrijos rinkoje yra EB trąšos. Nepaisant to, kadmio kiekis daugumoje Vengrijos rinkoje esančių EB trąšų yra mažesnis nei 20 mg/kg P_2O_5 . Kadangi 95 % importuojamų trąšų yra trąšos, pagamintos jau laikantis būsimos Reglamentu (ES) 2019/1009 nustatytos 60 mg/kg P_2O_5 ribinės vertės, Vengrija yra susirūpinusi, kad ateityje pakis importo tendencija ir dėl to rinkai bus tiekiami daug daugiau produktų, kuriuose kadmio kiekis bus didesnis nei 20 mg/kg P_2O_5 , o tai nulems dar didesnę kadmio kaupimąsi dirvožemyje ir paskesnę jo patekimą į maisto grandinę.

2.2.2. Vengrijos pozicijos įvertinimas

2.2.2.1. Pagrindimas SESV 36 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos apsauga ar darbo aplinka susijusiais svarbiais sumetimais

- (68) Nacionalinėmis nuostatomis, apie kurias pranešta, siekiama užtikrinti aukštesnę žmonių sveikatos bei gyvybės ir aplinkos apsaugos nuo kadmio poveikio lygį nei nustatytasis Reglamente (ES) 2019/1009, užkertant kelią tolesniam kadmio kaupimuisi dirvožemyje. Priemonė šiam tikslui pasiekti – išlaikyti mažesnę didžiausią kadmio kiekio fosforo trąšose, kuriose yra mažiausiai 5 % P_2O_5 masės, ribinę vertę, palyginti su Reglamente (ES) 2019/1009 nustatyta suderinta ribine verte.

(*) Pzv., HORVÁTH O, MAKRAINÉ HORVÁTH A ZS., 2006. A csonritkulás, korunk „néma járványa“. Nővér 2006 (19) 2, MÁTYUS J, OLÁH A, ÚJHELYI L, KÁRPÁTI I, BALLA J., 2008. Az idült vesebetegség epidémiája szükségessé teszi a glomerulus filtrációs ráta számítását. Orvosi Hetilap 149(2): 77–82 ir „IARC Monographs Volume 100C Cadmium and Cadmium Compounds“, 2012 m.

(¹⁰) Pzv., ADRIANO, D.C., 2001. „Trace Elements in Terrestrial Environments. Biogeochemistry, Bioavailability and Risks of Metals“. (2nd edn.). Springer-Verlag. New York, ALLOWAY, B.J. (ed.), 1990. Heavy Metals in Soils. Blackie and Son Ltd. Glasgow and London. John Wiley and Sons Inc. New York.

- (69) Kalbant apie žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugą, pažymėtina, kad kadmio žmonėms yra nebūtinai ir toksiškas elementas, taip pat nenaudingas nei augalams, nei gyvūnams. Visų pirma, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1272/2008 kadmio oksidas priskirtas prie 2 kategorijos kancerogeninių medžiagų ⁽¹¹⁾.
- (70) Augaluose esantis ir su maisto produktais į žmogaus organizmą patenkantis kadmio ilgainiui galėtų turėti nepageidaujamą poveikį žmonių sveikatai. Be to, patekęs į žmogaus organizmą, jis nesunkiai jame užsilieka ir visą žmogaus gyvenimą kaupiasi ⁽¹²⁾.
- (71) Kadmio gali pakenkti inkstams, paskatindamas per didelę beta-2 mikroglobulino, su šlapimu šalinamo baltymo, kuris yra biologinis inkstų funkcijos rodiklis, gamybą. Padaryto poveikio sunkumą nulemia kadmio ekspozicijos trukmė ir lygis. Kaulų sistemos pažeidimai yra kitas svarbus lėtinio kadmio poveikio, kurio lygis yra kiek aukštesnis nei poveikio, kurio ankstyvasis rodiklis būtų šlapime esantis baltymas beta-2 mikroglobulinas, lygis, padarinys. Kadmio, kurio sancaupų daugiausia kepenyse ir inkstuose, ekskrecija yra lėta, ir jis gali likti žmogaus organizme dešimtmečius.
- (72) Kadmio daro poveikį plačiai visuomenei per daugelį šaltinių, įskaitant rūkymą. Nerūkančiai populiacijai daliai maistas yra pagrindinis kadmio patekimo į organizmą šaltinis. Kadmio pirmiausia yra toksiškas inkstams, tačiau taip pat gali sukelti kaulų demineralizaciją ir statistiškai buvo susietas su padidėjusia plaučių, gimdos gleivinės, šlapimo pūslės ir krūties vėžio rizika ⁽¹³⁾. Be to, negalima atmesti rizikos rūkančiųjų suaugusių ir žmonių, kurių organizme mažai geležies atsargų, ir (arba) kurie gyvena šalia pramoninės taršos šaltinių, sveikatai ⁽¹⁴⁾.
- (73) Atsižvelgiant į didelį mirtingumą nuo plaučių vėžio Vengrijoje, jos suinteresuotumas išvengti tolesnio kadmio poveikio yra pagrįstas.
- (74) Be to, be žmonių sveikatai daromo poveikio, tolesnis kadmio kaupimasis dirvožemyje galėtų turėti neigiamą poveikį biologinei dirvožemio įvairovei, taigi ir dirvožemio funkcijoms (pvz., organinių medžiagų irimui), taip pat dėl išplaunamų iš dirvožemio medžiagų – požeminio vandens kokybei. Tiek kadmio toksiškumui, tiek jo biologiniam įsisavinamumui turi įtakos dirvožemio savybės. Kadmio judumas ir biologinis įsisavinamumas yra didesnis rūgštesniuose dirvožemiuose, o kalkinguose ir (arba) priemolio dirvožemiuose – mažesnis. Beveik pusė Vengrijos dirvožemių yra labai rūgštūs arba rūgštūs dirvožemiai, ir dėl to kyla šiai valstybei narei būdinga padėtis, dėl kurios ji tampa ypač pažeidžiama atsižvelgiant į kadmio kaupimąsi dirvožemyje.
- (75) Taryba savo 1988 m. sausio 25 d. rezoliucijoje jau nurodė su kadmio keliama rizika žmonių sveikatai ir aplinkai susijusius susirūpinimą keliančius klausimus ⁽¹⁵⁾. Taryba pabrėžė kadmio patekimo į dirvožemį iš visų šaltinių, įskaitant pasklidusios taršos šaltinius (pvz., atmosferinių iškritų, fosforo trąšų, nuotekų dumblo...), mažinimo svarbą, taikant, be kita ko, „tinkamas kadmio kiekio fosforo trąšose kontrolės priemones, pagrįstas tinkama technologija, nesusijusia su per didelėmis išlaidomis, ir atsižvelgiant į skirtingų Bendrijos regionų aplinkos sąlygas“.
- (76) Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 15 konstatuojamojoje dalyje jau užsiminta apie Komisijos ketinimą spręsti atsitiktinio kadmio kiekio neorganinėse trąšose klausimą.
- (77) 2002 m. Pavojų sveikatai ir aplinkai mokslinis komitetas padarė išvadą, kad nustačius 40 mg/kg P₂O₅ arba didesnę ribinę vertę daugumoje Europos Sąjungos dirvožemių kaupsis kadmio. Priešingai, nesitikėta, kad 20 mg/kg P₂O₅ arba mažesnės ribinės vertės padarinys bus ilgalaikis kadmio kaupimasis dirvožemyje 100 metų laikotarpiu, jeigu neatsižvelgiama į kitus kadmio patekimo į dirvožemį šaltinius.

⁽¹¹⁾ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantis direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006, OL L 353, 2008 12 31, p. 1.

⁽¹²⁾ Žr. 2012 m. Europos maisto saugos tarnybos mokslinę ataskaitą dėl su maistu gaunamo kadmio poveikio Europos gyventojams, paskelbtą adresu https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/files/main_documents/2551.pdf (EFSA leidinys 2012 m.;10(1)).

⁽¹³⁾ EFSA leidinys 2012 m.;10(1).

⁽¹⁴⁾ ES kadmio ir kadmio oksido rizikos vertinimo ataskaita, kaip nurodoma SWD(2016) 64 final., p. 11.

⁽¹⁵⁾ OL C 30, 1988 2 4, p. 1.

- (78) Komisija savo pasiūlyme dėl Reglamento (ES) 2019/1009 ⁽¹⁶⁾, pagrįsto vertinant poveikį turimais moksliniais duomenimis, padarė išvadą, kad kadmio metalas ir kadmio oksidas apskritai gali kelti rimtą pavojų sveikatai. Komisija pasiūlė nustatyti 60 mg/kg P₂O₅ kadmio ribinę vertę fosforo trąšose ir palaipsniui per 12 metų, pradėjus taikyti naująjį reglamentą, sumažinti šią ribinę vertę iki 20 mg/kg P₂O₅.
- (79) Taip pat visuotinai pripažįstama, kad daugiausia kadmio į dirvožemį ir maisto grandinę patenka iš kadmio turinčių trąšų ⁽¹⁷⁾. Reglamentu (ES) 2019/1009 nustatyta 60 mg/kg P₂O₅ ribinė vertė, taikytina nuo 2022 m. liepos 16 d. Didžioji dauguma Europos rinkoje parduodamų trąšų jau atitinka šios ribinės vertės reikalavimą. Nors šios ribinės vertės taikymas yra žingsnis teisinga linkme, remiantis turimais moksliniais duomenimis tai negali ilgainiui padėti labai sumažinti kadmio kaupimąsi dirvožemyje.
- (80) Pripažįstant griežtesnės kadmio kiekio fosforo trąšose suderintos ribinės vertės poreikį ateityje, Reglamentu (ES) 2019/1009 Komisijai nustatytas įpareigojimas iš naujo įvertinti šias ribines vertes siekiant, jei tai tikslinga, jas sumažinti.
- (81) Remiantis tuo, kas išdėstyta pirmiau, turi būti laikoma, kad didžiausia nacionalinėse nuostatose, apie kurias pranešta, nustatyta ribinė vertė yra pagrįsta poreikiu apsaugoti žmonių sveikatą bei gyvybę ir aplinką.

2.2.2.2. Savavališkų diskriminacijos priemonių, užslėpto valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimo ar kliūčių vidaus rinkos veikimui nebuvimas

a) Savavališkos diskriminacijos nebuvimas

- (82) Pagal SESV 114 straipsnio 6 dalį iš Komisijos reikalaujama patikrinti, ar priemonių, apie kurias pranešta, išlaikymas nėra savavališkos diskriminacijos priemonė. Remiantis Teismo praktika ⁽¹⁸⁾, kad nebūtų diskriminacijos, analogiškos situacijos negali būti vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos negali būti vertinamos vienodai, nebent tai objektyviai pateisinama. Diskriminacijos nebuvimas reiškia, kad nacionaliniai prekybos apribojimai negali būti taikomi taip, kad būtų diskriminuojamos prekės, kurių kilmės šalys yra kitos valstybės narės.
- (83) Nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, taikomos tiek vidaus, tiek kitose valstybėse narėse pagamintiems produktams. Jeigu nėra įrodymų, kad yra kitaip, galima daryti išvadą, kad nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, nėra savavališkos diskriminacijos priemonė.

b) Užslėpto prekybos apribojimo nebuvimas

- (84) Nacionalinės priemonės, kuriomis nustatytos griežtesnės produktų pateikimo rinkai sąlygos nei Sąjungos reglamentu, paprastai yra prekybos kliūtis. Taip yra todėl, kad tam tikri teisėtai likusioje Sąjungos dalyje rinkai pateikiami produktai dėl nacionalinės nuostatos negali būti pateikti atitinkamos valstybės narės rinkai. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 6 dalyje nustatytos išankstinės sąlygos yra skirtos neleisti dėl netinkamų priemonių taikyti šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatytais kriterijais pagrįstų apribojimų, kurie būtų ekonominės priemonės, trukdančios iš kitų valstybių narių importuoti produktus, t. y. tai būtų netiesioginė nacionalinės pramonės apsaugos priemonė ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁶⁾ COM(2016) 0157 final – 2016/084 (COD).

⁽¹⁷⁾ Žr. 2013 m. Sąjungos trąšų gamintojų asociacijos „Fertilizers Europe“ užsakymu Erik Smolders ir Laetitia Six atliktą tyrimą Revisiting and updating the effect of phosphate fertilizers to cadmium accumulation in European agricultural soils, paskelbtą adresu http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/environmental_risks/docs/scher_o_168_rd_en.pdf.

⁽¹⁸⁾ Pvz., sprendimas *Essent Belgium*, C-492/14, p. 80, 2018 m. gegužės 8 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl nitritų dėjimo į tam tikrus mėsos produktus, apie kurias pranešė Danija, C(2018) 2721, 52 punktas (OL L 118, 2018 5 14, p. 7), 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Suomijos Respublika pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/348/EB, 38 punktas, 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Švedijos Karalystė pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/347/EB, 39 punktas, 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Austrijos Respublika pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/349/EB, 39 punktas.

⁽¹⁹⁾ 2018 m. gegužės 8 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl nitritų dėjimo į tam tikrus mėsos produktus, apie kurias pranešė Danija, C(2018) 2721, 54 punktas, 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Suomijos Respublika pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/348/EB, 40 punktas, 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Švedijos Karalystė pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/347/EB, 41 punktas, 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Austrijos Respublika pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/349/EB, 41 punktas.

- (85) Nacionalinėmis nuostatomis, apie kurias pranešta, taip pat nustatoma griežtesnė kadmio kiekio fosforo trąšose ribinė vertė, taikoma ekonominės veiklos vykdytojams kitose valstybėse narėse, kuriose galioja kitos suderintos taisyklės, todėl nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, gali būti užslėptas prekybos apribojimas arba kliūtis vidaus rinkos veikimui.
- (86) Kadangi nėra įrodymų, kad nacionalinės nuostatos iš esmės yra priemonė, skirta apsaugoti nacionalinę pramonę, galima daryti išvadą, kad jos nėra užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas. Todėl Komisija turi apsvarstyti, ar nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, yra kliūtis vidaus rinkos veikimui.

c) Vidaus rinkos veikimo kliūčių nebuvimas

- (87) Pagal SESV 114 straipsnio 6 dalį iš Komisijos reikalaujama patikrinti, ar priemonių, apie kurias pranešta, išlaikymas yra kliūtis vidaus rinkos veikimui, ar ne. Ši sąlyga negali būti aiškinama kaip trukdanti patvirtinti nacionalines priemones, kurios gali turėti poveikio vidaus rinkos veikimui. Iš esmės bet kuri nuo derinimo priemonės nukrypstanti nacionalinė priemonė, kuria siekiama sukurti veikiančią vidaus rinką, yra priemonė, galinti turėti poveikio vidaus rinkai. Todėl siekiant, kad ir toliau būtų naudinga taikyti SESV 114 straipsnyje numatytą procedūrą, atsižvelgiant į SESV 114 straipsnio 6 dalį, kliūtis vidaus rinkos veikimui sąvoka turi būti suprantama kaip neproporcingas poveikis siekiamam tikslui ⁽²⁰⁾.
- (88) Vertinant, ar nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, yra tinkamos ir būtinos siekiant minėto tikslo, reikia atsižvelgti į daug veiksnių. Komisija turi įvertinti, ar apsaugos lygis, susijęs su Vengrijos teisės aktuose nustatyta kadmio ribine verte, yra veiksmingas siekiant apsaugoti, viena vertus, žmonių sveikatą ir gyvybę ir, kita vertus, aplinką.
- (89) Nacionalinėmis nuostatomis, apie kurias pranešta, siekiama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką išvengiant kadmio kaupimosi dirvožemyje. Vengrija savo pranešime Komisijai pagrindžia leidžiančios nukrypti nuostatos būtinumą nurodydama konkrečias ypatingo Vengrijos gyventojų pažeidžiamumo, susijusio su dideliu mirčių nuo plaučių vėžio atvejų skaičiumi ir dirvožemio rūgštumu, aplinkybes.
- (90) Vengrija pirmauja Sąjungoje ir pasaulyje pagal mirčių nuo plaučių vėžio atvejų skaičių. Todėl Vengrija pabrėžia būtinybę toliau mažinti su maistu į organizmą patenkančio kadmio kiekį. Be to, beveik pusė Vengrijos dirvožemių yra labai rūgštūs arba rūgštūs dirvožemiai, ir dėl to kyla šiai valstybei narei būdinga padėtis, dėl kurios ji tampa ypač pažeidžiama atsižvelgiant į kadmio kaupimąsi dirvožemyje.
- (91) Be to, nustatyta, kad didžiausia 20 mg/kg P₂O₅ arba mažesnė kadmio kiekio trąšose ribinė vertė yra veiksminga siekiant išvengti ilgalaikio kadmio kaupimosi dirvožemyje 100 metų laikotarpiu.
- (92) Taip pat atsižvelgiant į aspektus, susijusius su Vengrijai būdinga situacija, nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, gali būti laikomos būtinomis norint įgyvendinti jomis siekiamus tikslus.
- (93) Be to, Vengrija teigia, kad kadmio kiekis daugumoje rinkoje esančių trąšų yra mažesnis nei 20 mg/kg P₂O₅ ribinė vertė, nors toks reikalavimas dabar EB trąšoms netaikomas. Todėl nustačius 20 mg/kg P₂O₅ ribinę vertę rimtų rinkos veikimo sutrikimų nekiltų.

⁽²⁰⁾ 2018 m. gegužės 8 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl nitritų dėjimo į tam tikrus mėsos produktus, apie kurias pranešė Danija, C(2018) 2721, 55 punktas (OL L 118, 2018 5 14, p. 7), 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Suomijos Respublika pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/348/EB, 42 punktas, 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Švedijos Karalystė pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/347/EB, 43 punktas, 2006 m. sausio 3 d. Komisijos sprendimas dėl nacionalinių nuostatų dėl didžiausio leistino kadmio kiekio trąšose, apie kurias Austrijos Respublika pranešė remdamasi EB sutarties 95 straipsnio 4 dalimi, 2006/349/EB, 43 punktas.

- (94) Kitų priemonių, pavyzdžiui, naudojimo apribojimų, taikymą būtų labai sunku praktiškai kontroliuoti ir jas taikant nebūtų galima įgyvendinti siekiamų tikslų. Komisija mano, kad, atsižvelgiant į SESV 114 straipsnio 6 dalį, nacionalinių nuostatų, apie kurias pranešta, išlaikymas nėra neproporcingas ir nėra kliūtis vidaus rinkos veikimui.
- (95) Atsižvelgdama į šią analizę Komisija mano, kad sąlyga dėl kliūtis vidaus rinkos veikimui nebuvimo yra įgyvendinta.

2.2.2.3. Laiko apribojimai

- (96) Siekiant užtikrinti, kad nacionalinė priemonė ir galima kliūtis vidaus rinkos veikimui apsiribotų tik būtinaisiais Vengrijos siekiamais tikslais, nacionalinė nukrypti leidžianti nuostata turėtų būti taikoma ribotą laiką. Nukrypti leidžianti nuostata nebebūtų reikalinga, jeigu ateityje būtų nustatyta Vengrijos ribinės vertės dydžio arba mažesnio dydžio suderinta ribinė vertė.
- (97) Vengrijos ribinės vertės dydžio arba mažesnio dydžio suderinta ribinė vertė galėtų būti nustatyta tik Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu remiantis Komisijos pasiūlymu, pavyzdžiui, atliekant Reglamento (ES) 2019/1009 49 straipsnio b punkte nurodytą peržiūrą. Todėl laikotarpis, kuriam suteikta nukrypti leidžianti nuostata, šiuo sprendimu neturėtų būti apribotas nustatant konkrečią datą, o turėtų būti suderintas su tokiu būsimu įstatymų leidėjo sprendimu.
- (98) Tai atitinka Reglamento (ES) 2019/1009 3 straipsnio 2 dalies nuostatą, kuria nustatyta, kad pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį nustatytos nukrypti nuo Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 leidžiančios nuostatos, susijusios su kadmio kiekiu, gali būti taikomos toliau iki tol, kol Sąjungos lygmeniu bus pradėtos taikyti suderintos kadmio kiekio fosforo trąšose ribinės vertės, kurios yra lygios nacionalinėms ribinėms vertėms arba yra už jas mažesnės.
- (99) Taigi nacionalinių nuostatų, apie kurias pranešta, patvirtinimas turėtų galioti tol, kol Sąjungos lygmeniu bus pradėta taikyti patikslinta suderinta ribinė vertė, kuri yra lygi Vengrijos ribinei vertei arba už ją mažesnė.

3. IŠVADOS

- (100) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, būtų galima padaryti išvadą, kad 2019 m. liepos 19 d. pateiktas Vengrijos pranešimas dėl nacionalinių nuostatų, kuriomis nukrypstama nuo nustatytųjų Reglamente (ES) 2019/1009, išlaikymo yra priimtinas.
- (101) Be to, Komisija daro išvadą, kad nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta:
- atitinka žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos poreikius,
  - yra proporcingos siekiamiems tikslams,
  - nėra savavališko diskriminavimo priemonė,
  - nėra užslėptas prekybos tarp valstybių narių ribojimas.
- (102) Todėl Komisija mano, kad nacionalinės nuostatos, apie kurias pranešta, turėtų būti patvirtintos.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Nacionalinės nuostatos, apie kurias Vengrija pranešė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 4 dalį, kuriomis nukrypstama nuo nustatytųjų Reglamente (ES) 2019/1009 dėl kadmio kiekio fosforo trąšose, t. y. draudimas pateikti Vengrijos fosforo trąšų rinkai trąšas, nurodytas Reglamento (ES) 2019/1009 I priedo PFK 1(B) kategorijos 3 dalies a punkto ii papunktyje ir PFK 1(C)(I) kategorijos 2 dalies a punkto ii papunktyje, kuriose yra mažiausiai 5 % P₂O₅ masės ir kuriose kadmio kiekis viršija 20 mg/kg, P₂O₅, patvirtinamos iki tol, kol Sąjungos lygmeniu bus pradėta taikyti patikslinta suderinta ribinė vertė, kuri yra lygi Vengrijos ribinei vertei arba yra už ją mažesnė.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Vengrijai.

Priimta Briuselyje 2020 m. liepos 17 d.

Komisijos vardu
Thierry BRETON
Komisijos narys
